

Voortgangsverslag Centrale Diaconale Commissie inzake contacten met GKv – 10 december 2010

Aan de Landelijke Vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken te Houten.

Geachte zusters, broeders,

In februari en juni 2010 is door de CDC gerapporteerd aan de LV Houten. In het (aanvullend) rapport uit juni 2010 zijn onder de punten A.2.2 en B.2.2 aanbevelingen gedaan die strekken tot nauwe(re) samenwerking met diaconale instanties binnen de GKv. Aangezien er na het verschijnen van het rapport van juni 2010 ontwikkelingen zijn geweest die de CDC relevant acht voor bespreking en besluitvorming door de LV, neemt zij de vrijheid om uw vergadering daarover in deze voortgangsrapportage te informeren.

In het aanvullend rapport uit juni 2010 is de volgende passage opgenomen:

“B.2.2 Zonder vooruit te willen lopen op de resultaten van een enquête als genoemd onder B.2.1.(namelijk: naar de behoefte van de diakenen binnen onze kerken aan ontmoeting en aan een centraal steunpunt) , kan worden gedacht aan het instellen van een diaconaal steunpunt voor de NGK, maar zeker ook aan het zoeken van samenwerking met bestaande soortgelijke organisaties binnen de GKv. Een eerste verkenning in die richting heeft tot hoopvolle reacties geleid, en tot het voornemen om intensief samen te werken voor de Diaconale Conferentie van de GKv in oktober 2010.”

Ten aanzien van die Diaconale Conferentie van de GKv op 2 oktober 2010, georganiseerd door de C-CDC der GKv in samenwerking met het Diaconaal Steunpunt, zij vermeldt dat daarvoor de diaconieën van de NGK via email door de CDC/NGK waren uitgenodigd. Naast de leden van de CDC/NGK waren bij deze conferentie dan ook inderdaad (andere) diakenen vanuit de NGK aanwezig. Tevens is gebleken dat er bij het Diaconaal Steunpunt van de GKv ook al vragen binnenkomen van diakenen uit de NGK.

De genoemde betrokkenheid van de CDC/NGK bij de Diaconale Conferentie GKv was mede het gevolg van een eerdere bijeenkomst tussen de CDC/NGK en het Diaconaal Steunpunt GKv, die plaatsvond op 4 mei 2010. Bij dat contact werd onder meer besproken dat voor nadere stappen met betrekking tot diaconale samenwerking – waartoe op zich zeker de bereidheid aanwezig was- een ontmoeting met het Generaal Diaconaal Deputaatschap (GDD) der GKv een gewenst eerste vervolg zou zijn.

Een ontmoeting tussen CDC en GDD heeft, op uitnodiging van het GDD, vervolgens plaatsgevonden op 8 oktober 2010. Het verslag van deze bijeenkomst wordt hieronder bijna integraal (in blauw) weergegeven.

Aanwezig:

NGK: G. Boerman (Diac. Cie), ds. R. Venderbos (tot 9-10-2010 lid moderamen LV),
P. Wakker (Diac. Cie), C. Waalewijn (Missionair Steunpunt)
GDD: ds. C. v. Dusseldorp (vz), S.M.R. de Graaff-Hoekstra (secr.), D.J. Poel (DC)

Aanleiding gesprek

Na een kennismakingsronde schetst Wakker wat de aanleiding is om een gesprek met het GDD te voeren:

De Diac. Cie heeft problemen met de bezetting, continuïteit, contactoefening met de werkvloer, en ontbeert professionaliteit. Voorts signaleert de Diac. Cie een tanend besef inzake de fundamentele positie van de diaken rond avondmaal, collecte, erediensten en het minder aan bod komen van de toerustende taak van de diaken. Aan de LV, die d.d. 9-10-2010 begint, zal deze probleemsituatie gerapporteerd worden. De Diac. Cie meent dat de positie van het diakenambt opnieuw moet worden bezien, zeker tegen de achtergrond van veranderingen in het kerk-zijn, waarin het fundamentele belang van het diaconaat naar de samenleving steeds meer naar voren komt (dit verklaart de aanwezigheid van Waalewijn bij dit gesprek). Voorts zou moeten worden onderzocht welke behoefte er is aan meer centrale ondersteuning van de diakenen, waarbij in een eerste gesprek met de Diaconaal Consulente (DC) van de GKv reeds verkennend is gesproken over mogelijkheden tot samenwerken.

Verwachting van het gesprek

- De Diac. Cie hoopt op een open gesprek waarin verkend wordt wat het DS kan betekenen voor de diakenen van de NGK, inclusief eventueel personele en financiële consequenties. Voorts is de Diac. Cie benieuwd of haar analyse inzake het diakenambt door het GDD wordt herkend en of het GDD daar ook studie naar verricht. Hoe ziet de GKv de relatie tussen missionaire activiteit en diaconaat?
- Het GDD wil dit gesprek ook open ingaan en gaat uit van gelijkwaardige partners die wellicht iets voor elkaar kunnen gaan betekenen inzake diaconaat. Hoewel de GKv een voorsprong heeft vanwege de ervaring in het DS, is de inbreng van NGK-diakenen zeer welkom.

Verkenning

GDD: Het GDD deelt mee dat in 2007 empirisch onderzoek is gedaan naar het functioneren van de diakenen in de GKv (Rapport 'Leidinggeven aan Liefdewerk'). Daaruit bleek dat de diakenen vooral veel zelf doen (en dat doen ze goed), maar weinig aan toerusting van de gemeente toekomen, vaak jong en onervaren zijn en zich nogal eens onzeker voelen over hun positie, met name in de kerkenraad. De visie op het diakenambt is wel duidelijk, maar het functioneren in de praktijk laat wel een vergelijkbaar 'tanend besef' zien. Ook binnen de GKv is verschil in visie en praktijk van gemeente-zijn.

Het GDD stuurt het Diaconaal Steunpunt (DS) aan. Het DS is op verzoek van de diakenen opgericht, bestaat inmiddels 13 jaar en heeft geholpen de diaken op de kaart te zetten. Poel is sinds januari 2009 werkzaam als DC en doet het met veel enthousiasme en passie.

Het GDD ontwikkelt een basisdocument over het ambt van diaken dat aan de eerstvolgende GS (2011) zal worden aangeboden.

Voorts heeft het GDD de taak om namens de diakenen het beleid van de veelal uit de GKv opgekomen, soms door diakenen opgerichte diaconale zorgorganisaties (b.v. dit Koningskind, Eleos, De Driehoek e.a.) te volgen en eventuele verzoeken om kerkelijke financiële bijdragen te beoordelen. Tenslotte is er wel visie en beleid ontwikkeld voor de diaconale presentie en actie van een gemeente in haar eigen omgeving, maar is het beeld hiervan in de praktijk wisselend.

Diac. Cie: De Diac. Cie heeft zich sinds 2007 bezig gehouden met visieontwikkeling inzake het diakenambt maar een verdere uitwerking ervan is niet van de grond gekomen.

De Diac. Cie signaleert in de NGK vraag naar een diaconaal steunpunt maar wil daar niet zelf mee beginnen, zeker omdat er een aantrekkelijk steunpunt bestaat bij de GKv, waarbij visie, uitgangspunten en praktijk worden herkend. De Diac. Cie zoekt daarom naar samenwerking met en wil graag gebruikmaken van het DS, maar niet zonder eigen bezinning op de plaats van de kerk en het kerk-zijn in de ‘civil society’ en evenmin zonder ook na te denken over de structurele plaats en bijdrage vanuit de NGK aan het DS. Wakker noemt verder nog de directe betrokkenheid van de Diac. Cie bij de STAGG (Stichting voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg), waar enerzijds professionele hulp bij psychische problemen wordt geboden, en waar anderzijds via cursussen, training en coaching praktische ondersteuning wordt gegeven aan gemeenten: predikanten, kerkenraden, pastorale werkers, jongeren, etc.

Resultaat

Van Dusseldorp spreekt uit blij te zijn met dit gesprek. De observaties inzake de diaken/diaconale gemeente worden gedeeld. Door meer samenwerking kunnen diakenen/diaconieën delen in elkaars expertise. Bovendien is het vruchtbaar om de opgebouwde deskundigheid in het DS breder beschikbaar te stellen.

Wakker heeft zich welkom gevoeld op de CDC in Amersfoort. De Diac. Cie wil graag een bijdrage leveren aan de notitie over het diakenambt. Dit 1^e contact ervaart Wakker als een hartelijke bereidheid verder door te spreken. N.a.v. dit gesprek zal het rapport aan de LV aangevuld worden met een positieve aanbeveling inzake samenwerking.

Het gemakkelijkst te realiseren is gebruikmaking van de diensten van het DS. Zo zouden NGK diakenen de regionale toerustingavond van het DS kunnen bezoeken en structureel gebruik kunnen maken van de advies- en informatiedienst. Onderlinge contacten tussen diakenen kunnen wellicht leiden tot meer interactie tussen NGK en GKv gemeenten.

Voorwaarde voor een dergelijke praktische samenwerking is een uitgesproken (en geaccordeerde) bereidheid om ook structureel samen te gaan werken en het verder doorpraten van wat daarvoor nodig is.

Punten van aandacht die verdere doordenking en bespreking vergen

- Visie op het diakenambt/diaconale gemeente in NGK en GKv.
- De cultuurverschillen tussen GKv en NGK: b.v. de NGK kent vrouwelijke diakenen.
- De kerkelijke verantwoordelijkheid voor een gezamenlijk DS.
- De gevolgen van samenwerking voor de capaciteit en financiering van het DS.
- Een goed draagvlak bij de diakenen zelf, ook in relatie tot de verschillende gemeenten.
- De bijzondere verantwoordelijkheid voor diverse gereformeerde diaconale organisaties

Afspraken

- Het rapport van de Diac. Cie aan de LV wordt aangevuld met een positieve aanbeveling inzake samenwerking met GDD/DS.
 - Het GDD staat (na bespreking na afloop van dit gesprek) positief tegenover samenwerking met de Diac. Cie, zal Deputaten Kerkelijke Eenheid hierover informeren en vervolgens ook een positief voorstel aan de kerken voorleggen, wanneer de GS in 2011 bijeenkomt.
 - In een volgend contact wordt bekeken welke vervolgstappen nodig zijn. Bij positieve berichten kan het gebruikmaken van de diensten van DS vanuit de NGK snel worden gerealiseerd.
-

Zoals te lezen is in voorgaand verslag, ontwikkelt het GDD een basisdocument over het ambt van diaken dat aan de eerstvolgende GS (2011) zal worden aangeboden. Een eerste inzage in dit document, een “profielschets anno 2010 van het ambt van diaken”, laat zien dat er sprake is van overeenkomende punten van bezinning op het ambt van diakenen in de huidige context van kerk en maatschappij:

- Er zijn vragen over het zelfverstaan van de diaken in relatie tot ouderlingen en de kerkenraad
- Een verschuiving van doeners naar beleidsmakers wordt gewenst, maar wordt ook nog maar moeizaam in praktijk gebracht
- De tendens richting een actiever ‘ambt van alle gelovigen’ levert verlegenheid op over de plek van ambtsdragers in die gemeente, mede door het toenemende verlangen in de gemeente om diaconaal actief te zijn in de locale omgeving, mee opgeroepen door de terugtrekkende overheid en het groeiend besef dat de kerk een rol in de samenleving heeft
- Er is bezinning nodig op het diaconaat in relatie tot pastoraat en missionaire visie.

Bovenstaande inkijk in de profielschets anno 2010 van het ambt van diaken maakt dus duidelijk, dat men binnen de GKv met dezelfde vragen en items bezig is als wij, zoals kan blijken uit de aanbevelingen in ons aanvullend rapport van juni 2010:

A.2.1 De CDC beveelt aan om een studiec commissie in te stellen voor bezinning op de positie van het diakenambt binnen onze kerken. In een dergelijke commissie zouden naast diakenen tenminste ook deskundigen moeten worden benoemd vanuit de disciplines theologie, missie, en maatschappelijk werk. Voor de bemensing van deze commissie zal de CDC graag suggesties aandragen.

A.2.2 De CDC raadt aan om met de GKv af te stemmen in hoeverre daar momenteel soortgelijke studies lopen of zijn voorgenomen, en om te onderzoeken of daaraan kan worden deelgenomen.

De CDC herhaalt en benadrukt in deze met name de aanbeveling onder ad A.2.2.

Aanvullende c.q. aangepaste adviezen

Ten opzichte van de aanbevelingen uit het aanvullend rapport uit juni 2010 (*cursief*) wordt door de CDC nu als volgt geadviseerd:

A.2 Aanbevelingen

A.2.1 De CDC beveelt aan om een studietoelichting in te stellen voor bezinning op de positie van het diakenambt binnen onze kerken. In een dergelijke commissie zouden naast diakenen tenminste ook deskundigen moeten worden benoemd vanuit de disciplines theologie, missie, en maatschappelijk werk. Voor de bemensing van deze commissie zal de CDC graag suggesties aandragen.

Advies: streven naar aansluiting bij het traject van de eerder genoemde profielschets anno 2010 van het ambt van diaken van de GKv.

A.2.2 De CDC raadt aan om met de GKv af te stemmen in hoeverre daar momenteel soortgelijke studies lopen of zijn voorgenomen, en om te onderzoeken of daaraan kan worden deelgenomen.

Advies: idem ad A.2.1.

A.2.3 De CDC beveelt aan dat CDC en MS visie, plannen, ontwikkelingen en zo meer onderling blijven afstemmen, en met elkaar zoeken naar een vruchtbare vormgeving van samenwerking. Een concrete en aanbevolen invulling hiervan is, dat een lid van het bestuur van het MS plaats neemt in de CDC.

Advies: deze aanbeveling wordt gehandhaafd.

B.2 Aanbevelingen

B.2.1 De CDC stelt voor om een professionele enquête te laten uitvoeren naar de behoefte van de diakenen binnen onze kerken aan ontmoeting en aan een centraal steunpunt. Tevens, om te inventariseren hoe een (eventuele) behoefte succesvol ingevuld zou kunnen worden. Een dergelijk onderzoek kan mogelijk worden uitgevoerd in een kader van studieopdracht binnen opleidingen die onderdeel zijn van de CHE of de GH. Voor de aansturing van deze enquête wil de huidige CDC zich graag inzetten, waarbij mogelijk aansluiting kan worden gezocht bij eerdere soortgelijke enquêtes binnen de GKv.

Advies: uit de dagelijkse praktijk van het Diaconaal Steunpunt blijkt dat dit Steunpunt in een levende behoefte onder de diakenen van de GKv voorziet. Reeds vermeld is dat het Steunpunt ook al is 'ontdekt' door diakenen uit de NGK. Het uitvoeren van een enquête kan zinvol zijn, maar zou in het licht van bovenstaande misschien ook teveel vertraging kunnen geven. Wellicht zou direct al begonnen kunnen worden met het actief aanbieden van de diensten van het DS/GKv aan de diaconieën van de NGK.

B.2.2 Zonder vooruit te willen lopen op de resultaten van een enquête als genoemd onder B.2.1., kan worden gedacht aan het instellen van een diaconaal steunpunt voor de NGK, maar zeker ook aan het zoeken van samenwerking met bestaande soortgelijke organisaties binnen de GKv. Een eerste verkenning in die richting heeft tot hoopvolle reacties geleid, en tot het voornemen om intensief samen te werken voor de Diaconale Conferentie van de GKv in oktober 2010.

Advies: deze aanbeveling heeft blijkens deze voortgangsrapportage deels al invulling gekregen. Geadviseerd wordt thans om nadere stappen te zetten om de diensten van het Diaconaal Steunpunt van de GKv ook aan te bieden aan de diakenen van de NGK.

B.2.3/4 Voor de korte termijn, en in afwachting van besluiten van de LV over de aanbevelingen opgenomen in dit aanvullend rapport, vraagt de CDC om hulp bij het zoeken naar uitbreiding van de commissie met tenminste 4 nieuwe leden-diakenen, onder wie iemand die de functie van voorzitter wil bekleden

Advies: deze aanbeveling wordt onverkort gehandhaafd.

C.2 Aanbevelingen

C.2.1 De CDC beveelt het werk van de STAGG van harte aan bij de kerken, en wil dat (op welke wijze in de toekomst dan ook) blijven doen. Niet alleen wegens de specifieke achtergrondkennis die een vertrouwd kader biedt voor zaken die geloof en geloofsbeleving betreffen, maar zeker ook wegens de hoge kwaliteit van de verleende zorg en begeleiding, die onder meer naar voren komt in de recente certificering HKZ (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector)

C.2.2 . De CDC stelt vast dat de activiteiten op de terreinen van hulpverlening en toerusting steeds meer een gescheiden financiering genieten, waarbij de toerustingsactiviteiten volledig voor rekening komen van de kerken. De CDC stelt verder vast dat vanuit het rapport van de Commissie Predikantsprofiel, onderwerp van bespreking en besluitvorming op de LV Houten, een heldere vraag en behoefte naar voren komt voor opleiding, vorming en toerusting van predikanten en kerkelijk werkers. De CDC beveelt de LV dan ook aan om te besluiten dat tussen deze (nog te onderschrijven, maar onzes inziens zeker te verwachten) opleidingsbehoefte enerzijds, en aanbod van de STAGG van cursussen en begeleiding anderzijds, een stevige verbinding tot stand zal komen. Daarbij kan tevens worden gezien hoe de financiering van de toerustingsactiviteiten in een binnen de kerken meer gangbaar kader kan worden geplaatst.

Advies: deze aanbevelingen worden onverkort gehandhaafd.

Conclusie

Deze voortgangsrapportage wijst een richting van samenwerking tussen de diaconale instanties van NGK en GKv. Door het GDD van de GKv is positief gereageerd op een dergelijke samenwerking. De CDC is dankbaar voor de open en hartelijke wijze waarop het contact met het GDD mocht verlopen. Er zijn punten van aandacht die verdere doordinking en bespreking vergen, zoals genoemd in het verslag van de ontmoeting tussen het GDD en de CDC/NGK. Aan de LV wordt voorgesteld om in te stemmen met het nader concretiseren van samenwerking, waarbij aan de CDC – in vernieuwde samenstelling- wordt opgedragen om periodiek te rapporteren over mogelijkheden tot invulling daarvan, en om de voorwaarden en consequenties daaromtrent voor besluitvorming voor te leggen aan de LV. Daarnaast vraagt de CDC om instemming met, en waar mogelijk vervolg op, de aanbevelingen/adviezen onder B.2 en C.2.

December 2010

Namens de CDC: P. Wakker, secretaris.